

UO'K 581.582.232/275.574

KATTA FARG'ONA KANALI ALGOFLORASINING TAKSONOMIK TAHLILI

M. Yuldashova, M. Nazarov, M. Djorabayeva

Farg'ona davlat universiteti

Annotatsiya

Maqolada, Farg'ona vodiysining Katta Farg'ona magistral kanali algoflorasi turlar tarkibining 2019 - 2022 yillar oralig'idagi taksonomik taxlili bayon etilgan. Bunda suvo'tlarining 6 ta bo'lim, 10 ta sinf, 17 tartib, 28 ta oila, 35 ta turkumga xos 100 ta tur va tur xillari (78 - tur, 14 - variatsiya, 8 - forma) aniqlandi. Ulardan *Cyanophyta* - 11, *Chrysophyta* - 1, *Bacillariophyta* - 78, *Pyrrophyta* - 4, *Euglenophyta* - 3, *Chlorophyta* - 3 ta tur va tur xillarini tashkil etdi.

Kalit so'zlar: algoflora, taksonomiya, muhit, oqim, tur va tur xillari, suv havzasi, ekologik, tabiiy muhit, suv o'tlari.

KIRISH. Tadqiqot ishida Farg'ona vodiysida joylashgan Katta Farg'ona magistral kanalining algoflorasi o'rganildi.

Katta Farg'ona magistral kanali (KFMK) Norin va Qoradaryo o'zanlaridan boshlanuvchi umumiy uzunligi 350 km. (suv o'tkazish imkoniyati 211 m³/sek, sug'oriladigan maydoni 213.7 ming) bo'lgan kanal[8].

ASOSIY QISM. Geomorfologik belgilar bo'yicha suv havzasi oqimlarga bo'lindi, algologik namunalarni yig'ish uchun kuzatuv nuqtalari belgilandi.

Bu xududning bosh qismi Qoradaryo bo'lib, uning suvi o'ta loyqa, shu sababli namunalar suv qirg'oqlaridan va suvning tiniqligi bor bo'lgan 3 - 5 sm li chuqurliklardan yig'ildi.

Suv havzalarining algoflorasini o'rganish orqali suvo'tlarining turli ekologik omillar taqsimida rivojlanishini aniqlash imkonini beradi [1].

Katta Farg'ona magistral kanali algoflorasi turlar tarkibining taksonomik tahlili kanal algoflorasi o'ziga xos tarkibga egaligini ko'rsatdi. Suvo'tlarining 6 ta bo'lim, 10 ta sinf, 17 tartib, 28 ta oila, 35 ta turkumga xos 100 ta tur va tur xillari (78 - tur, 14 - variatsiya, 8 - forma) aniqlandi. Ulardan *Cyanophyta* - 11, *Chrysophyta* - 1, *Bacillariophyta* - 78, *Pyrrophyta* - 4, *Euglenophyta* - 3, *Chlorophyta* - 3 ta tur va tur xillarini tashkil etdi[2-7].

Cyanophyta bo'limi suvo'tlaridan - *Microcystis aeruginosa. f. sphaerodictyoides* Elenk., *Rivularia Beccariana* (de Not.) Born. et. Feah, *Oscillatoria deflexoides* Elenk. et Kossinsk, *O. lacustris* (Kleb.) Geitl., *O. rupicola* Hansg., *Romeria chlorine* va boshqalar uchradi.

Chrysophyta bo'limi suvo'tlaridan - *Ochromonas charkowinsis* Marv.

Bacillariophyta suvo'tlaridan - *Melosira varians* Ag, *Cyclotella stelligera* Cl. Et Grun., *Stephanodiscus Hantzschii* Grun, *Tetracyclus rupestris* (A.Br.) Grun., *Meridion circulare* Ag., *Diatoma elongatum* (Lyngb.) Ag., *D. heimale* (Lyngb.) Heib., *Fragilaria atomus* Hust., *Ceratoneis arcus* (Ehr.) Kuetz., *Synedra actinostroides* Lemm kabi tur va tur xillari uchradi.

Euglenophyta bo'limi suvo'tlaridan - *Trachelominas oblonga* Lemm., *Phacus parvulus* Klebs, *Euglenopsis vorax. f. minor* (Skuja) Popova kabi turlar.

Pyrrophyta bo'limi suvo'tlaridan - *Cryptomonas aborto* Conr., *Woloszynskia vera* (Lind.) Thompson, *Glenodinium gymnodinium* Penard, *Peridinium cinctum. F. Westii* (Lemm) Lef. kabi tur va tur xillari.

Chlorophyta bo'limi suvo'tlaridan - *Chlorella luteoviridis* Chodat., *Clodophora glomerata. var.glomerata* Kuetz., *Cosmarium trilobulatum* Reinsch. kabi tur va tur xillari uchradi.

XULOSA. 2019-2021 yillardagi ilmiy tekshirish ishlari natijasida Katta Farg'ona kanalida 100 ta tur va tur xillari (78 - tur, 14 - variatsiya, 8 - forma) aniqlandi. Ulardan *Cyanophyta* - 11, *Chrysophyta* - 1, *Bacillariophyta* - 78, *Pyrrophyta* - 4, *Euglenophyta* - 3, *Chlorophyta* - 3 ta tur va tur xillarini tashkil etdi.

Katta Farg'ona kanalida **doimiy ravishda suvi juda loyqaligini** inobatga olgan holda suvo'tlarining tur va tur xillari sonini oz miqdorda 100 ta uchrashi aniqlandi. Ko'kyashil, diatom va evgilen, yashil suvo'tlari barcha ekologik omillar yig'indisi bilan birga haroratning o'zgarishiga bog'liq holda algoflorada tur va tur xillari soni jixatidan diatom suvo'tlari etakchilik qildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- [1] Алимжанова Х.А., Шаимкулова М.А. Альгофлора реки Акбууры и ее значение в оценке качества воды. – Ташкент, Фан, 2008. – 17– 20, 34 - 37 с.
- [2] Определитель пресноводных водорослей СССР. Вып. I. 1951; II. 1953; III. 1954; IV. 1951; VI. 1954; VII. 1955; VIII. 1959; X. (1) 1986; XI. 1982; XII.
- [3] Музафаров А.М. Флора водорослей водоемов Средней Азии. – Ташкент: Изд-во Наука. 1965. – 580 с.
- [4] Эргашев А.Э. Закономерности развития и распределения альгофлоры в искусственных водоёмах Средней Азии. - Ташкент: Фан, 1976. -360с.
- [5] Юлдашева Муаттархон and Давронжон Саминжонов. Taxonomical and ecological analysis of the large Fergana channel algoflora in the spring season // doi.org/10.47100/conferences.v1i1.1321." research support center conferences. - С. 119-124.
- [6] Юлдашева М., Тўлқинов А. The south Fergana canal in the spring season taxonomic and ecological properties of algoflora // doi. org/10.47100/Conferences. v1i1. 1322 // Research support center conferences. – 2021. – С. 124-129.
- [7] Yuldasheva M., Soliyeva A. Taxonomy and ecology of spring season algoflora of the north Fergana channel // Конференции. – 2021. – С. 129-134.
- [8] Farg'ona vodiysi kanallaridan foydalanish boshqarmasi ma'lumotlari